

2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

PARAGRAAFOMSCHRIJVING

Artikel 11 BBV

Lid 1 Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- a. De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie respectievelijk de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
- b. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Lid 2 De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat ten minste:

- a. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit.
- b. Een inventarisatie van de risico's.
- c. Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

1. Aanleiding en achtergrond

Net als in de afgelopen jaren wordt ook in de begroting 2020 het risicoprofiel opnieuw bekeken. Ten opzichte van de laatste actualisatie van het risicoprofiel zijn er een aantal wijzigingen die verderop in de paragraaf worden toegelicht. Voor alle te onderscheiden risicogebieden geldt dat de benodigde weerstandscapaciteit beschikbaar is.

2. Beleid gemeente Wijk bij Duurstede

Het risicomanagement binnen de gemeente Wijk bij Duurstede wordt uitgevoerd op basis van de nota Weerstandsvermogen 2006 en de "Financiële beheerverordening gemeente Wijk bij Duurstede" 2006. Daarnaast zijn met ingang van 2016 de voorschriften vanuit het BBV ingrijpend gewijzigd. Door de toepassing van de actuele wet- en regelgeving zijn de nota en de verordening ingrijpend ingehaald. In de voorliggende begroting is daarom aansluiting gezocht bij de actualiteit zoals deze op 1 januari 2020 van toepassing is op basis van de nu beschikbare informatie.

Het voornemen was om in de loop van 2018 de nota Risicomanagement te actualiseren. Door her prioritering naar aanleiding van personele mutaties is dit in de planning doorgeschoven naar 2019. De werkwijze voor de inventarisatie is de methodiek van de afgelopen jaren aangevuld met de meest actuele inzichten en verwachtingen.

3. Financiële vertaling van de risico's

Op basis van het risicobeleid is het gewenste weerstandsvermogen bepaald door de risico's te kwantificeren naar hun maximale financiële impact maal de kans dat het risico zich voor kan doen.

Hierbij zijn alleen risico's meegenomen die:

- een maximale financiële impact hebben van € 10.000 of meer;
- de kans dat het risico zich in werkelijkheid voordoet groter is dan 10%;
- de kans maal de financiële impact minimaal € 10.000 bedraagt;
- incidenteel zijn.

Voor de beoordeling is de onderstaande schaalindeling gehanteerd.

Risico	Omschreven als	Geschatte kans van voorkomen
Klein	Onwaarschijnlijk	10%
Gemiddeld	Aannemelijk	50%
Groot	Waarschijnlijk	80%

De risicoanalyse vindt driemaal (kadernota, begroting en jaarrekening) per jaar plaats, waardoor deze paragraaf aansluit op de risicoanalyse van de begroting per januari 2020 waarbij, voor zover mogelijk, rekening is gehouden met de meest actuele gebeurtenissen.

4. Inventarisatie weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als “het vermogen van de gemeente Wijk bij Duurstede niet-structurele financiële risico’s op te kunnen vangen teneinde zijn taken te kunnen voortzetten”. Het weerstandsvermogen bestaat uit die middelen waarover de gemeente Wijk bij Duurstede beschikt om niet begrote kosten te dekken en die risico’s waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Dit betreft alleen de incidentele risico’s.

5. Beleid gemeente Wijk bij Duurstede

Voor de vaststelling van het weerstandsvermogen neemt de gemeente Wijk bij Duurstede de algemene reserve als uitgangspunt. De onbenutte belastingcapaciteit en de posten onvoorzien worden niet meegenomen in de berekening. Deze laatste vormen een additionele reserve om mogelijke structurele risico’s op te vangen binnen de begroting, wanneer dit nodig blijkt.

6. Risico-inventarisatie

Ten opzichte van de risicoanalyse bij de jaarrekening 2018 is de gewenste weerstandscapaciteit toegenomen van € 5,0 miljoen naar € 6,6 miljoen. Er zijn 15 nieuwe risico’s opgenomen met een gekwantificeerde toename van € 1,6 miljoen.

In de volgende tabel zijn de 37 gekwantificeerde risico’s samengevat per onderwerp en ingedeeld per type risico. De risico's worden per type risico toegelicht.

Risico's	Maximum	Kans	I/S	Benodigde weerstands capaciteit	Toe- of afname
1 Bedrijfsrisico's					
1 Handhaving	20.000	Middel	I	10.000	Gelijk
2 Milieu	300.000	Klein	I	30.000	Gelijk
3 Integriteit	931.860	Klein	I	93.186	Gelijk
4 Informatiebeheer	250.000	Klein	I	25.000	Gelijk
5 Niet voldoen aan wet en regelgeving	400.000	Klein	S	40.000	Gelijk
6 Ziekteverzuim personeel	240.000	Middel	S	120.000	Gelijk
7 Schaalgrote gemeente	500.000	Middel	I	250.000	Gelijk
8 Ambitieniveau gemeente	1.000.000	Middel	S	500.000	Gelijk
9 Algemene uitkering	1.400.000	Klein	S	700.000	Gelijk
10 Verontreinigings incident riolering	300.000	Groot	I	240.000	Nieuw
11 Aanvullende AU inzake financiering Jeugd	714.000	Afw. 100%	I	722.000	Nieuw
12 Schaarste arbeidsmarkt financieel vertaald	116.000	Middel	S	58.000	Nieuw
13 Formatieknelpunten bedrijfsvoering	66.500	Middel	S	33.250	Nieuw
13 Verlaagde opbrengsten leges	100.000	Afw. 100%	S	100.000	Nieuw
14 Gemeenschappelijke regeling RID (ICT)	200.000	Klein	S	20.000	Gelijk
2 Eigendomsrisico's					
1 Huisvesting onderwijs	500.000	Groot	I	400.000	Gelijk
2 Planschade claims	500.000	Klein	I	50.000	Gelijk
3 Beleidsrisico's					
1 Rampen en Calamiteiten	2.400.000	Middel	I	1.200.000	Gelijk
2 Duurzaamheid versnelde implementatie	100.000	Klein	I	10.000	Nieuw
3 Niet volledige implementatie Omgevingswet	100.000	Klein	I	10.000	Nieuw
4 Ambulante GGZ onzekerheid takenpakket	100.000	Middel	S	50.000	Nieuw
5 Effect CAO stijgingen versus financiering A.U.	300.000	Middel	I	150.000	Nieuw
6 VRU inzake vergoeding vrijwillige brandweer	100.000	Middel	S	50.000	Nieuw
7 Stichting Binding Salaris risico obv eindschaal	116.000	Middel	S	58.000	Nieuw
8 Stichting Binding, hogere werkgeverslasten	20.000	Groot	S	16.000	Nieuw
9 Nagekomen facturen Jeugd en WMO	1.016.480	Groot	I	394.480	Gelijk
10 Jeugdzorg, volume stijging door open einde regelingen	1.000.000	Middel	S	500.000	Gelijk
11 Participatie, ontschotting RDWI	100.000	Middel	S	50.000	Gelijk
12 WSW, Rijks bezuiniging in takenpakket	720.000	Klein	S	72.000	Gelijk
13 WMO abonnementstarief	28.000	Middel	S	14.000	Nieuw
14 WMO aanbesteding hulpmiddelen	94.000	Middel	I	47.000	Nieuw
15 Gezonde exploitaties dorpshuizen	25.000	Middel	S	12.500	Nieuw
16 WMO, prijs- en volume mutaties	800.000	Klein	S	80.000	Gelijk
4 Aansprakelijkheidsrisico's					
1 Gewaarborgde geldleningen zonder WSW	3.000.000	Klein	S	300.000	Gelijk
2 WSW garantievermogen - schadegemeente	400.000	Klein	I	40.000	Gelijk
3 Garantstelling verzelfstandiging sportfac.	1.050.000	Klein	I	105.000	Gelijk
4 Garantstelling de Horden	220.000	Klein	S	22.000	Gelijk
Totaal noodzakelijke weerstandscapaciteit				6.572.416	

Toelichting op tabel

4.1 *Bedrijfsrisico's*

Bij de bedrijfsrisico's bevinden zich, naast een aantal meer permanente risico's, ook risico's die voortkomen uit organisatieontwikkelingen. Het risico van waarborgen in de bedrijfsvoering had betrekking op de financiële beheersing en voorspelbaarheid van de exploitatie. Met de plannen Grip op het Sociaal domein en Basis op orde is de nodige versterking en robuustheid toegenomen. Er is inmiddels voldoende inzicht op fiscaal gebied omtrent de invoering van de Vennootschapsbelasting waardoor we ook definitieve aangiften hebben kunnen indienen. Hieruit volgt vooralsnog geen nieuw risico. Op advies van onze fiscalist hebben we een verzoek aan de Belastingdienst verstuurd om aan te sluiten op het covenant zoals deze ook met de gemeente Oisterwijk is afgesloten. Wij wachten op een reactie van de Belastingdienst naar aanleiding van ons verzoek. Er zijn 5 nieuwe risico's. Onderstaand lichten wij deze nieuwe risico's toe:

1. Er lijkt een ernstige milieudelict te hebben plaatsgevonden waarbij sanering noodzakelijk is.
2. Vanuit het Ministerie hebben we een schrijven ontvangen dat er aanvullende middelen beschikbaar zullen worden gesteld voor de jeugdzorg. Omdat de dekking op Ministerieel niveau nog niet geborgd is dienen we dit bedrag op te nemen als risico. Dit betreft de verwachte financiering van € 357.000 voor 2022 en 2023.
3. Zowel bij facilitair als ook bij communicatie knelt de formatie ten aanzien van de beschikbare capaciteit. Voor nieuwe taken en projecten is het noodzakelijk dat rekening wordt gehouden met externe ondersteuning dan wel uitbreiding van de formatie.
4. De salariskosten zijn begroot op basis van werkelijke inschaling. De schaarste op de arbeidsmarkt is voelbaar en vacatures zijn steeds lastiger in te vullen. Als het ons al wel lukt om een vacature in te vullen dan ervaren we dat de waardering is op basis van de eindschaal. Voor ons een reden om het verschil tussen de eindschaal en werkelijke schaal als bedrijfsrisico te benoemen.
5. Ten tijde van het samenstellen van de begroting is een signaal ontvangen dat de legesopbrengsten wellicht te hoog zijn geraamd. Het was onmogelijk om dit in de korte doorlooptijd te kunnen beoordelen.

4.2 *Eigendomsrisico's*

De eigendomsrisico's wijzigen naar aanleiding van nieuwe informatie en gewijzigde inzichten.

- Voor de huisvesting onderwijs is de verordening van toepassing. Door sterk stijgende bouwkosten voldoen de landelijke normeringen niet langer. In de bouwsector is sprake van schaarste zowel op het gebied van materialen alsook personeel. Het Rijk en de VNG hebben gemeenten indringend geadviseerd om hier rekening mee te houden.
- Door de actualisatie van bestemmingsplannen loopt de gemeente risico op planschade claims. De gemeente hanteert hiervoor een planschade risico analyse.

4.3 *Beleidsrisico's*

Algemene risico's bij de decentralisaties

De beleidsrisico's zijn door de jaren heen toegenomen door het effect van de decentralisaties in 2015. De financiële risico's komen vooral voort uit de haalbaarheid van de bezuinigingsstaakstellingen versus de invloed die de gemeente Wijk bij Duurstede heeft om hierop bij te sturen. Hoe minder invloed op bijsturen, hoe hoger het risico. Bij het opstellen van het begrotingsproces zijn 10 nieuwe risico's onderkend. We lichten deze onderstaand toe:

1. Als gemeente hebben we nieuw beleid gedefinieerd voor 2020 en verder. Gelet op de dynamiek van ontwikkelingen zijn we van mening dat dit onderwerp ook thuis hoort in de risicoparagraaf. De onderbouwing van de financiële vertaling is uitermate lastig. Ook deze kant van duurzaamheid vraagt een innovatie.

2. Op 1 januari 2021 is de omgevingswet voor een groot deel van onze producten een feit. Omdat er veel afhankelijkheden ontstaan, ook buiten onze gemeentelijke organisatie, nemen wij dit wel mee in onze inventarisatie.
3. In de meicirculaire zijn de effecten van de overdracht van de Ambulante ggz zorg bekend geworden. We hebben de uitgaven begroot op het niveau van de inkomsten. Wij hebben nog geen zekerheid rondom de werkelijke uitgaven.
4. Vooral binnen de sociale sector zijn de CAO stijgingen aanmerkelijk hoger dan in de Algemene Uitkering is voorzien. De stijging wordt daarnaast ook in een kortere doorlooperperiode doorgevoerd dan macro-economisch is voorzien. Dit geeft een oneigenlijke druk op onze budgetten.
5. Ten tijde van het samenstellen van de begroting is er in de media een issue naar voren gekomen inzake de positie van de vrijwillige brandweer ten opzichte van de Europese wet- en regelgeving. Wij hebben het onderwerp daarom opgenomen als risico.
6. Stichting Binding ervaart net als ons dat de arbeidsmarkt schaars is en vacatures lastig in te vullen zijn en als dit al wel lukt medewerkers vaak gelijk op de eindschaal in dienst treden. We hebben het verschil tussen de werkelijke salarisschalen en eindschaal als risico gekwantificeerd.
7. Stichting Binding wordt mogelijk geconfronteerd met veel hogere werkgeverslasten. Er zijn nieuwe offertes opgevraagd inzake de ziekengeld verzekeringen.
8. Voor de Wmo abonnementstarieven verwachten we mogelijk ook een impact voor de nevenproducten
9. Regionaal zijn de Wmo hulpmiddelen opnieuw aanbesteed. In de procedure is voorzien dat de kwaliteit van dienstverlening minimaal gelijk moet blijven. Indien de nieuwe contractant dit niet waar kan maken dan is een vervangend contract een optie. Het prijsverschil is als risico opgenomen.
10. Bij de verschillende dorpshuizen zien we een druk ontstaan op de exploitaties.

Participatiewet

De Participatiewet is een wet die de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong), Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en Wet werk en bijstand (Wwb) als het ware heeft geïntegreerd tot één regeling. De toegang tot de Wsw is volledig afgesloten en een Wajong uitkering is alleen nog maar beschikbaar voor duurzaam volledig arbeidsongeschikten. Dat betekent dat mensen met een gedeeltelijke arbeidshandicap instromen in de Participatiewet als zij geen ander inkomen hebben. Het accent ligt bij de Participatiewet op de arbeidsgeschiktheid in plaats van arbeidsongeschiktheid. Het doel van de Participatiewet is dat zoveel mogelijk mensen via werk in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Daarbij is het nieuw dat gedeeltelijk arbeidsongeschikte mensen (blijvend) recht krijgen op een loonkostensubsidie gedurende hun werkzame leven, die door de gemeente wordt betaald uit het BUIG-budget. Dit is een grote wijziging t.o.v. de Wwb waarbij volledige uitstroom uit de uitkering het hoofddoel was.

- *Bijstand*

Op basis van het beleid van het RDWI vertonen de uitgaven en inkomsten de laatste vijf jaar een meer gestabiliseerd beeld. Het budget voor de Participatiewet inclusief de verplichte 7,5% eigen bijdrage is zo ingeschat dat we er in 2020 mee uit de voeten kunnen. Voor de komende jaren bestaat de verwachting van een toename in de uitkering door de nieuwe doelgroepen (effecten opheffen Wsw en Wajong) die voortaan op de bijstand zijn aangewezen. De uitvoering van de Participatiewet is uitbesteed aan het RDWI waarbij door de samenwerkende gemeenten een vorm van risicodeling van toepassing is. Door verbeterde economische omstandigheden is een hogere uitstroom zichtbaar bij het merendeel van de deelnemende gemeenten. Dit heeft voor ons invloed omdat er regionaal een vorm van risicodeling (ontschotting) is afgesproken.

Door een stijgende uitstroom ontstaat ook een lagere besteding op de directe uitkeringen. De ontschottingsmethodiek kan echter een averechts effect hebben omdat niet iedere gemeentelijke portefeuille homogeen is en we wel meedelen in het totale resultaat.

4.4 Aansprakelijkheidsrisico's

De aansprakelijkheidsrisico's blijven naar verwachting voor 2020 op het niveau van de inventarisatie bij de jaarrekening 2018. Deze aansprakelijkheden worden opgenomen in de risicoreserve wanneer vrij grote onzekerheid bestaat over de hoogte van de bedragen en over het daadwerkelijk aansprakelijk zijn. In het geval hierover wel voldoende zekerheid ontstaat, zal een voorziening worden getroffen ten laste van het betreffende boekjaar.

- De gemeente heeft een waarborg op een financieringsovereenkomst van een geprivatiseerde sportinrichting verstrekt. Dit betreft een langlopende lening. Omdat het een structureel effect heeft is conform de geldende methodiek het risico voor 4 jaar gecumuleerd.
- De gemeente staat garant voor het garantievermogen inzake de Wet Sociale Woningbouw.
- De gemeente heeft een deel van haar sportfaciliteiten geprivatiseerd. Voor de bedrijfsvoering loopt de gemeente risico.
- Met projectontwikkelaar AKM real estate is afgesproken dat de gemeente deels garant staat indien binnen 10 jaar er extra maatregelen noodzakelijk zijn. Het betreft hier een structureel risico en daarmee 4 maal het maximaal risico van € 55.000.

7. Algemene risicoreserve

De risicoreserve is een onderdeel van de algemene reserve. De algemene reserve moet hoog genoeg zijn om alle incidentele risico's te kunnen opvangen.

8. Benodigde weerstandcapaciteit

Het weerstandsvermogen is het verhoudingsgetal tussen de beschikbare weerstandcapaciteit en de benodigde weerstandcapaciteit. De beschikbare weerstandcapaciteit betreft de algemene reserve. De totale omvang van de verwachte risico's per ultimo 2020 bedraagt vooralsnog € 19,3 miljoen. Wanneer de maximale financiële impact maal de kans wordt berekend, ontstaat een benodigde weerstandcapaciteit van € 6,6 miljoen om de incidentele risico's op te vangen.

Planning en Control document	Benodigde weerstandcapaciteit	Beschikbare weerstandcapaciteit	Weerstandsvermogen
Begroting 2016	6.360	9.315	1,46
Rekening 2016	3.257	13.948	4,28
begroting 2017	3.999	11.435	2,86
Rekening 2017	7.829	14.719	1,88
Begroting 2018	4.092	17.274	4,22
Rekening 2018	5.002	8.568	1,71
Begroting 2019	7.408	9.480	1,28
Begroting 2020	6.572	9.895	1.51
<i>Bedragen x € 1.000,-</i>			

Het weerstandsvermogen komt uit op 1,51. In dit verhoudingsgetal wordt het huidige risicoprofiel afgezet tegen de weerstandscapaciteit die de gemeente Wijk bij Duurstede binnen de huidige beheersing kan aanwenden. Bij de beschikbare weerstandscapaciteit is rekening gehouden de onbenutte belastingcapaciteit OZB.

Het weerstandsvermogen voldoet ruimschoots aan de maatschappelijke gestelde normen. Het beleid hierop verdient nadrukkelijk aandacht voor de kwetsbaarheid van de gemeente in meerjarenperspectief. In bovenstaande tabel ontstaat een niet realistisch beeld. De financiële stabiliteit van Wijk bij Duurstede is voor de huidige impact van bestuurlijke besluitvorming afdoende geborgd. In verband met de stijgende lasten voor het Sociaal domein, vraagstukken rondom Duurzaamheid en het IBP is het absoluut noodzakelijk om de beleidsregels rondom risicobeheersing te actualiseren.

9. Financiële kengetallen

Met ingang van de Begroting 2016 schrijft het BBV een set van vijf financiële kengetallen voor in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Deze kengetallen moeten de raad meer inzicht geven in de financiële positie van gemeente Wijk bij Duurstede. Daarmee kan de raad het horizontale toezicht versterken. Onderstaand worden de kengetallen van de onderlinge verhouding weergegeven.

Kengetallen financiële positie bij de begroting 2020	Begroting 2020	Begroting 2019	Rekening 2018
1 Netto Schuldquote:			
Netto Schuldquote	60,0%	60,0%	59,0%
Netto Schuldquote, voor verstrekte leningen	74,1%	66,0%	59,0%
2 Solvabiliteit	184,6%	168,0%	183,5%
3 Grondexploitatie	10,0%	18,0%	10,0%
4 Structurele exploitatieruimte	-0,9%	1,0%	1,0%
5 Woonlasten lokaal t.o.v. landelijk:			
Totale woonlasten	873	812	812
Landelijk gemiddelde woonlasten	795	723	723
Verhouding gemeente versus landelijk	1,10	1,12	1,12

Beoordeling van de kengetallen

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld niet perse een nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Het is daardoor niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente. De kengetallen zijn daarom gezamenlijk opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Omdat de kengetallen in hun onderlinge relatie moeten worden gezien in de beoordeling van de financiële positie, worden deze voorzien van een toelichting.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen (baten exclusief

mutaties in de reserves) en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Objectief gezien is de netto schuldquote van de gemeente Wijk bij Duurstede niet hoog (een netto schuld van maximaal 90% wordt als aanvaardbaar gezien). De netto schuldquote is in de jaarrekening 2018 en begroting 2019 en 2020 vrij constant op 60%.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente. In relatie tot de netto schuldquote is sprake van een gunstige ontwikkeling van de solvabiliteit ten opzichte van 2018.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Overigens zegt dit kengetal niets over de looptijd, courantheid en risico's van de betreffende grondexploitaties. In de paragraaf grondbeleid wordt daar nader op ingegaan.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, riool- en afvalstoffenheffing). Bij de heffingen wordt gestreefd naar kostendekkende tarieven. Het staat de gemeente vrij om bij de inkomsten te opteren voor een lagere heffing dan wettelijk is toegestaan. Hiermee ontstaat dan een situatie dat er sprake is van een onbenutte belastingcapaciteit. De impact van de onbenutte belastingcapaciteit is ook toegelicht in de paragraaf Lokale Heffingen.